

Litteratur

ERIK ANNERS:

En pliktskyldig historia

Det är bra sorgligt. Först skriver en så begåvad och spirituell herre som Tage Erlander memoarer, vars make i långtråkighet sällan skådats. Sedan kommer Torsten Nilsson, lika begåvad, om också mer präglad av tung kraft och blodfullt gott humör än sin förre partichef, med minnesbilder: "Människor och händelser i Norden" (Tidens förlag), som är ännu ledsammare att läsa.

Man letar förgäves igenom 401 sidor (!) för att åtminstone hitta något nytt eller åtminstone intressant. Men tyvärr är det i särklass bästa i boken författarens första en och en halv sida, där han med okonstlad inlevelse ger några bilder från ett par sommarlov. Han slutar dessa så här: "På avstånd slamrade tågen mellan Malmö och Simrishamn och lokomotivens visslingar indelade tiden säkert som en klocka. Drängarna ställde sina rovor efter tidtabellen men stundom stannade de, när tågen om vintern körde fast i snödrivorna."

Det är god litteratur. Tänk, om Torsten Nilsson fortsatt i den stilen. Men det gör han inte. I stället serveras läsaren ett antal porträtt av socialdemokratiska förgrundsgestalter från anno dazumal, som författaren försöker sätta in i sina tidsmiljöer i belysning av egna upplevelser. En så svår uppgift överstiger synbarligen Torsten Nilssons förmåga. Blä visar han med all önskvärd tydlighet att han inte har vare sig den historiska eller utrikespolitiska bildning, som är nödvändig.

Vi skall inte tala om stilistiken. Han skildrar gestalter, som ur hans egen synvinkel i regel är upphöjda eller åtminstone högt respekterade. Möjligen för att komma i nivå

med dem skriver han på ett språk som snarast påminner om högborgerlig stilkonst på 1920-talet. Kort och gott, boken avger både till stil och innehåll en omisskännlig doft av pekoral.

Därom vore nu inte stort mer att säga, om inte hans minnesbilder – liksom Erlanders – på sitt sätt var så avslöjande. Socialdemokratins civilisatoriska insats i vår historia är beundransvärd, det torde ingen förneka. Men hos Torsten Nilsson låter det som om allt gott i detta samhälle kommit ur Partiets och Fackföreningsrörelsens arbete. Riktigt så gick det ändå inte till när Lort-Sverige blev välfärdsstaten. Det fria näringslivet och det trofasta ämbetsmannanitet hade också sin andel. Men det vet författaren förmodligen inte så värst mycket om. Inte heller tycks han nämnvärt förstå sig på det enkla faktum, att hans politiska motståndare även de menade väl med hela folket, även om de utgick från andra värderingar och verklighetsbedömningar än vad arbetarrörelsen gjorde. Hans pliktskyldiga partihistoriska bidrag blir därför på sitt sätt lika påfrestande som Erlanders. Särskilt förbluffas man över hans varma uppskattning av den danske partivännen Stauning.

Nu har han lovat att skriva om sin tid som utrikesminister också. Är det förmätet att hoppas att han i stället för att försöka skriva historiska biografier ville berätta rakt fram om hur han själv upplevde den tiden? Då kanske han rentav skulle prestera både läsbar litteratur och något av verkligt politiskt intresse.